

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Intru Austro-Ungaria:

1 an . . . . . 20 cor.

1/2 an . . . . . 10 "

1/4 an . . . . . 5 "

1 luna . . . . . 2 "

Intru de Duminecă pe an

4 coroane.

Intru România și străinătate

pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b.

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și

insertiunile sunt a se plăti

înainte în Arad.

✉ scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

NUM SE INVENINEAZĂ LUCRURILE.

Am arătat și dovedit nu odată, întreg curentul contra naționalității din patrie a fost pornit pe cheie de speculă. Diferiți scriitori ori scriitori politici maghiari au aflat, că nimic nu se pot face mai puțin decât posând ca apărători ai neamului unguresc... D'aceia naționalității au fost scoase din parlament autorul acestui faimos fapt politic a fost salutat ca mentor al Ungurilor. Și s'a pornit atunci un curent șovinist, pe valorile cărui s'au ridicat o mulțime de secături și oriunde a vroit să fie laudat pentru meșteșug patriotic, s'a năpustit asupra naționalităților. Și câte abuzuri administrative și justițiarie nu s'au sădit în numele sfintei apărări a neamului unguresc!

Tuturor patrioților li-a convenit să se abată.

Guvernelor li-a plăcut pentru că se încurcau în vre-o darăveră, ca să facă diversiune, luau din arsenal arma veche: naționalitățile. Se inventa vre-o primejdie, se descoperia vre-un complot daco-român ori panslav, și dela Tisza până la Adriatică aplaudau toți, când, în urmă, se vedea că guvernul a făcut rinduiala: pus capăt uneltirilor.

Slujbașilor statului, mari și mici, li convenia: pe d'oparte pentru că se înlătura ori-ce concurență la slujbe din partea naționalităților, pe de altă parte pentru că au titlul de a veghia asupra intereselor naționale maghiare, puteau neglija cancelaria și chiar dacă erau vinovați, scăpau ușor dacă știau să invoace că au stat în locuri espuse, sau au adus serviciul mari maghiarilor.

Mai mult li-a plăcut aceasta însă în boiernășilor doritori să ajungă în parlament: unii ca să paradeze ear alții ca astfel să aibă prilej a-și pregăti calea către vre-o slujbă grasă. Patruzeci, cincizeci de naționaliști au ocupat din Dietă însemna tot atâtea locuri pentru Ungurii de tot soiul.

Estă de ce în Arad și astăzi există legea electorală specială, estă de ce și astăzi cercurile electorale sunt împărțite într-un mod că a indignat până și pe cei mai entuziaști Unguri.

S'a întâmplat însă ca Szell să facă legea prin care Curia are să judece în chestii electorale.

Slovacii și Sârbii, sub protecția acestei legi, au intrat și ei în lupta electorală și au reușit ca în 5 locuri să învingă, ear în alte locuri să ajungă la un număr impunător de voturi.

Ei bine, atâtea a fost destul ca cea mai mare parte dintre zările șoviniste să se năpustească în primul loc întru guvernul, acuzându-l că e slab și a lăsat ca naționalitățile să-și facă mendrele, ear în al doilea rând să acuze naționalitățile de câte în lună și în stele. Au urmat apoi înscenările cu protestele contra mandatelor naționaliștilor. Ba vâzurăm că atacaseră și mandatul d-lui Dr. Sombati, care este aderent al guvernului, dar a avut îndrăzneala să can-

dideze împotriva unui milionar și protejat al fișpanului.

Ceea-ce se petrece însă în comitatul Pojon, întrece ori-ce glumă. În Pojon și Nitra s'au ales adică Slovacii, trântind, se înțelege, pe Ungurii cari socoteau că au drept ca de moștenire a reprezenta numai ei acele cercuri.

Nu s'au mulțumit deci că au atacat mandatele, dar Curia a respins protestele copilărești, ci mai zilele trecute cei din Nagy Szombat au ținut adunare protestând întru atitudine din Dietă a „panslavului” Kollár. Nu, ci au mers mai departe. La 12 Maiu n. afacerea a fost adusă în congregația Pojonului S'a propus și s'a primit unanim modificarea legii de naționalități. De ce? Pentru-că, vezi Doamne, „publicul comitatului Pojon observă cu regret tendințele panslave”...

Și știți ce probă a adus oratorul Borovanszky pentru dovedirea primejdiei? Zicea că astăzi vară asupra unor excursioniști maghiari copii slovaci au strigat: „Nech skapu Magyari” (peară Ungurii!).

Deputatul dietal Bartal a mers și mai departe. A zis că răul isvorește din legea prea liberală dela 1868 și în deosebi din atitudinea antipatriotică a deputaților slovaci Veszelszki, Kollár, Ruzsiak și Valasek, cari și în Dietă au rostit vorbiri agitatoare.

Se înțelege, d-lui Bartal li pare rău că Slovacii aceștia au scos „din până” poate tot atâția amici de ai săi și este de explicat necazul său.

Nu este de explicat însă ca o congregațiune să vină și să facă obiect de discuție atitudinea din Dietă a unui deputat ori altul. Dar în felul acesta cine ni-ar pute împedeca pe noi, Români, să aducem în discuție pretutindeni atitudinea deputaților unguri?

Unde am ajunge astfel? S'ar mai putea atunci lucra în congregație ceva pentru interesele importante economice și administrative? N'ar ajunge atunci Congregațiunile un fel de viespar politic, unde s'ar înversuna spiritele cetățenilor cari în înțelegere trebuie să vegheze asupra binelui obștesc.

Protestul contra „uneltirilor panslave” și invitarea ca Dietă să modifice legea de naționalități congregația din Pojon a decis s-o comunice și celorlalte congregațiuni spre patriotică spriginire...

Va să zică adresa secuiască în altă variantă. Secuii din Trei Scaune erau adică alarmați de primejdia daco-română, ear patrioții din Pojon sunt speriați de uneltirile — panslave, cari „în chip înspăimântător împedecă maghiarizarea în deosebi a comitatului Pojon și în genere a părților nordice ale țării”...

Estă cine și cum inveninează chestia naționalităților în patria noastră.

Kossuthiștia amenință. Citim în „Alkotmány” dela 13 c. următoarele:

„Felul cum în ședința de azi a Dietei Kossuth Ferencz a demonstrat contra Coroanei e foarte bătător la ochi. A zis că cine vrea să facă luș Körber concesionile pe

care Szell stă la îndoială să le facă, „acela s'ar găsi în față cu o nouă revoltă parlamentară. Declarația aceasta am făcut-o în numele partidului independist — a zis — ca să fie auzită pretutindeni. S'o audă, dacă se poate, și Coroana, pentru-că este interesul Coroanei ca în țară să fie pace, după cum puterea și autoritatea Coroanei s'ar micșora dacă ambele țări ar fi cuprinse de slăcără celei mai înversunate lupte politice, în loc ca și d'aci încolo să domnească pacea în Ungaria care este cel mai sigur temeliu al Coroanei.” Așa și-a terminat vorbirea. Ce-i asta? Este amenințare pe față cu revoluția parlamentară nu a guvernului responsabil, care negociază transacțiunea, ci a Coroanei, ca factor al legislațiunii”.

Nu mișcă ziar arată apoi că de altfel liberalii au săvârșit și ei revoluțiune parlamentară contra Coroanei, de pildă când au împedecat demisia lui Wekerle ear pe Khuen-Héderváry, care avea încrederea Coroanei, l'au primit demonstrativ de rece, încât nici n'au vrut să stea cu el de vorbă.

Ziarul „Kreuzzeitung”, vorbind de declarațiunile făcute de contele Goluchowski, în ziua de 7 Maiu st. n. în delegațiunea austriacă, relativ la România, spune că România a fost totdeauna un stat ocrotitor al liniștii și al păcii, în mijlocul focarului de agitațiune din Europa, și chiar în timpuri foarte turburte, și cu toate că România este înconjurată de vecini turburători, Europa știe acest lucru, ear marele puteri știu să aprecieze conduita României pentru viitor.

Din Dietă.

— Ședința dela 13 Maiu n. —

Cele spuse în ședința precedentă de Kristoffy la adresa kossuthiștilor i-a îndemnat pe aceștia ca să-l atace. Au și vorbit doi: Krasznay și Bakonyi. Cel dintâiu i-a răspuns la acuzațiile că partidul kossuthist face o politică fără nici un înțeles, cest d'al doilea l'a atacat pentru-că a apărât naționalitățile. A zis că prin aceasta Kristoffy s'a omorât.

Kristoffy a luat cuvântul în chestie personală și li-a răspuns amănunțitor. A arătat că i-au răstălmăcit cuvintele, afirmând că el ar fi laudat pe agitatori.

Bakonyi atacă apoi violent pe Goluchowszky pentru-că în Delegațiunea maghiară nu vorbește ci dă în soris răspunsurile. Atacă de asemenea pe Falk, care în stinul Delegațiunii maghiare — desigur ca să-l înțeleagă ministri comuni — a vorbit nemțește.

Pichler strigă coreligionarului său: „Fie-ți rușine!”

Hodóssy a apărât pe ministri comuni, zicând că nu se poate pofii dela dânsii să vorbească ungurește, deoarece-ce nu știu. Speră că vor învêța însă.

Strigăte: Nicî-odată.
Abafy a vorbit apoi contra apropiatilor.

Delegațiunile.

Subcomisia de războiu a Delegațiunii maghiare a ținut ieri ședință, în care Münich a referat asupra necesității noilor tunuri ear Krieghammer, ministrul comun de războiu, a dat explicațiile necesare. Pentru cererea ministrului au vorbit Miklós, Bolgár și Talián ear contra Rakovszky.

Ernusz a spus că pentru armată nici o jertfă nu trebuie să pară mare. Okolicsányi a arătat însă că cetățenii nu mai pot suporta atâtea sarcini. Pentru țaria armatei, a zis el, nu este destul să aibă arme noue, ci însufățire și iubire de patrie se cere, ceea ce nu se poate desvolta însă pe lângă sistemul dualistic. Urgentează serviciul militar de doi ani, ceea-ce în Germania s'a dovedit practic.

În răspunsul său Krieghammer a spus că nu s'a dovedit folositor concedierea acasă a soldaților pe vremea secerișului. Anunță că Rendeleti Közlöny va publica numele maghiare ale comunelor.

Proiectul s'a primit ca basă la discuția specială.

„Gazeta” contra părintelui vicar Mangra.

Nici nu era de așteptat să facă altfel: „Gazeta” trebuia să l' scoată trădător al școlii române pe P. Cuviosul vicar V. Mangra, pentru atitudinea lui în Sinod când cu discuția ajutorului de stat.

Asta însă nu e nimic. „Gazeta” ceartă rău adică (Nrul dela 13 Maiu n.) nu numai pe vicarul și protopopul Roxin, ci și majoritatea Sinodului este chemată la grea răspundere. Scrie anume:

„Până aici toate au mers cum au mers. Dar cei 25 din sinod trebuiau să știe, că mai există o opinie publică română, care se va întreba cu mare mirare cum s'a făcut și cum s'a putut face, ca un sinod românesc a celei mai mari și bogate diocese române să ia așa numai dintr'odată fără de veste, o decisiune atât de funestă, care se opune diametral tuturor năzuințelor poporului și a bisericilor române în apărarea școlilor și a culturii noastre naționale.

„Până acum așa știeam, că nu ne poate fi nici-decum indiferent, dacă școlile noastre confesionale vor fi ori nu expuse ingerinței directe a guvernului. Acum deodată vedem pentru prima oră, că în chestiunea aceasta gravă la Arad se face altă politică, pe care cei-ce o fac o numește „practică” declarând pe cei-ce nu s'invoiți cu ea de niște „radicali idealiști”.

E de remarcat de altfel că întreaga chestie este întortochiată: cu vedita rea crednță „Gazeta” mistifică lucrurile. Comisia școlară n'a propus adică așa, pur și simplu să se ceară ajutor și peste minim, ci a propus ca din caz în caz, ca și în trecut, să se ceară ajutor, dar numai cu autorizația Consistorului, care va ști el să cumpănească dacă trebuie să dea autorizare ori nu!

Când vine deci „Gazeta” și acuză pe dl Mangra cu „înfrângerea școlilor confesionale din Bihor”, dovedește de altfel tot vechea rea-credință. Perversitatea crește numai în afirmarea că în lucrarea sa de-a „înfrânge școlile confesionale din Bihor” dl Mangra „s'a ortăcit” cu „Egyetértés”. Să ia la răspundere pe dl Mangra pentru comentăriile ce face „Egyetértés” cu privire la decisiia Sinodului, de așa ceva numai „Gazeta” e capabilă.

Și lucru curios! Foaia dela Brașov a prins patru rinduri în nimitul ziar maghiar, pe cari le întoarce împotriva d-lui Mangra, dar nu vede, n'aude despre protopopul de articole în sumedenia de foi maghiare în contra d-lui Mangra și în favorul d-lui Hamsea; n'a scris un singur cuvânt cu privire la denunțările contra Seminarului din Arad, după cum nu s'a

revoltat nici când „ortacii“ d-lui Hamsea acuză „partida Mangra“ că în seminar se vorbește românește și că elevilor nu li-se dau de citit foii ungurești.

Vezi, asta-i curios!

„Gazeta“ termină:

„Toate le înțelegem. Înțelegem ca în împrejurările de față vicarul Mangra să fie gata a întreprinde tot posibilul pentru ca să-și vadă visul cu ochii. Ceea-ce însă nu înțelegem nici-odată este, că un număr considerabil de bărbați de frunte ai Sinodului par a fi uitați de-odată de toate îndatoririle, ce i-le impun imperativ interesele cele mari naționale-bisericești, și se hârșează într'un mod fatal pe-o cărare, care nu va putea fi decât pernicioasă cauză noastră românești“.

Noi credem însă că se laudă grozav confrății când afirmă: „Toate le înțelegem!“ Da de unde?!

Înțeleg un singur lucru: să fie răutăcioși până la meschinărie!

Sinodul arhidieceșan.

Sedința a patra ținută Joi, în 8 Maiu n.

Se începe la ora 9 a. m. sub presiul ordinar.

Notarul Dr. Vasile Bologa citește procesul verbal al ședinței III. care se autentică.

Intrându-se în ordinea de zi, raportul comisiunii organizatoare, P. Cosma, referă asupra instrucțiunii la statutele fondului de pensione: propune primirea cu observarea, că din aliniile 5 ulul 10 să se facă trei și 11 și 12). În acest sens face propunere și deputatul M. Voilean, cu privire la §-ul în care se tractează despre orfanii membrilor la fondul de pensione.

Se primește propunerea comisiunii cu adaosurile făcute de deputații Cosma și Voilean.

Aceiași comisiune, prin ramortal L. Simonescu referă asupra raportului consistorial în chestiunea zidirii catedralei.

Pe cât de ușor s'a trecut peste chestiunea instrucției, la statutele fondului de pensione, pe atât de animată și lungă discuție s'a iscat în jurul chestiunii catedralei. După ascultarea raportului vast și detaliat al consistoriului și a referatului d-lui Simonescu, tot așa de vast și detaliat, deputatul P. Cosma arătând că prin executarea lucrărilor de zidire suma disponibilă va fi aproape de tot eschauriată, ear' fondul trebuind să supoarte și cheltuielile de ornamentare și susținere, nu mai rămânea nimica, face ca punct ultim la propunerea comisiunii următoarea propunere:

„Se autorizează Arhiepiscopul și se îndrumă Consistoriul, ca pentru augmentarea fondului de zidire și de susținere al bisericii catedrale:

1. „Să exopereze ajutorul dela stat din suma de 200.000 coroane, care an de an se votează pentru ajutorarea bisericii

greco-orientale, având a cere și sumele cari în sensul rescriptului ministrului rez. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 77 pres., din 18 Ianuarie 1884 și până aci nedistribundu-se, după consultarea Arhiepiscopului aveau să se dea spre alte scopuri ale bisericii noastre.

2. Să pună la cale o colecție în și afară de Mitropolie“.

A. Vlaicu propune resumarea concluziunii luat în sinodul din anul trecut.

Invocând ca argumente arangiamentul cu parochia din cetate, lipsa de biserică pe timpul cât vor dura lucrările de clădire a catedralei, spațiul liber prea puțin din jurul proiectatului catedralei, faptul că zidindu-se catedrala pe locul bisericii parohiale, în urmarea acesteia trebuie demolate casele dimprejur, cari aduc venit fondului, etc. etc., propune schimbarea locului, — prin ce sfăcarea clădirii earșă ar fi amănăată.

Imediat după deslușirile necesare înalt-preasfinția Sa metropolitană, apoi vorbește la obiect deputații I. de Preda, M. Cirlea, Dr. I. Mihu, Dl Cosma, Tordășianu, Dr. Barcian, Dr. Bologa, vicarul Dr. Il. Pușcariu și în urmă propunătorul Vlaicu și raportorul Simonescu. Dintre acestia D. Cosma a făcut propunere, ca consistoriul să dispună — la loc potrivit — un epitaf în care să se eternizeze meritele întemeietorului fondului pentru zidirea catedralei, ale marelui arhieru Șaguna cum și să îngrijască de scrierea unei broșuri care să cuprindă istoricul catedralei.

După încheierea discuției sinodul primește propunerea comisiunii: raportul consistoriului se ia la cunoștință aprobătoare, îndrumându-se consistoriul să înceapă lucrările de clădire. Asemenea primește și propunerea deputatului P. Cosma, ear' pe a deputatului D. Cosma o transpune competenței consistoriului.

Sedința a cincia ținută Joi, 8 Maiu d. a.

Înalt-preasfinția Sa Arhiepiscopul deschide ședința la orele 4

Înainte de a intra sinodul în ordinea de zi, protopresbiterul Galacteon Șagau face propunere în scris, ca consistoriul să fie îndrumat să vină în proxima sesiune cu un proiect despre sistemizarea remunerării catichetilor dela școlaele străine.

Se intră în ordinea de zi. Comisiunea bisericească. Raportor protopr. Sergiu Medean.

În chestia dotațiunii preoților (întregirea dela stat) se citește raportul Consistoriului și amăsurat propunerea comisiunii, se ia la cunoștință, având Consistoriul să tragă în cercetare disciplinară în viitor pe toți preoții cari se adresează autorităților civile în chestia întregirii de salariu.

La propunerea comisiunii sinodul admite „Catichismul“ dlui Simion Popescu ca manual bun de a fi introdus în școlaele medii și în pedagogie.

Raportul consistoriului referitor la fondul prețese se ia spre știre.

Se încuviințează ajutorul excepțional dat familiei decedatului asesor consistorial Nicolae Cristea, pentru acoperirea speșelor de înmormântare.

Urmează comisiunea școlară. Referent Teodor Herman, protopresbiter.

Referitor la conferențele învățătoresți comisiunea propune luarea la cunoștință a raportului consistoriului, însărcinând consistoriul să studieze chestia întemșării unei foi pedagogice, așa cum au cerut 11 conferențe învățătoresți, și la proximal sinod să vină cu propunere.

Dept. Ars. Vlaicu ea fost comisar consistorial la una din conferențele învățătoresți își spune experiențele câștigate. Constată, că cel mai mare rău este acela, că mulți dintre învățători au îmbrățișat cariera aceasta fără a avea cea mai mică vocațiune, și numai după ce li-s'au închis toate celelalte cariere mai rentabile, urmând apoi al doilea rău, greutățile întâmpinate din partea învățătorilor la înțesarea salariului, precum și unele iregularități la numirea în mod provisoriu a învățătorilor, etc. Cere și propune, ca comisarul consistorial să fie înțrăniți în conferență pentru a-și comunica reciproc vederile și experiențele.

După lămuririle date de înaltul presidiu și de asesorul consistorial Dr. Barcian, se primește propunerea comisiunii.

Cu privire la înțtarea în mod interminal a celor trei profesori noi dela seminarul Andreian comisiunea constată, că nici unul din ei nu are examenul cerut de statutul organic și de regulament, și în consecință propune, ca sinodul să nu procedeze la alegerea lor.

Vorbește la obiect deputații Ars. Vlaicu, Part. Cosma, Dr. Barcian, Dr. Eusebiu R. Roșca, Dr. Ilarion Pușcariu, și după tristă constatare făcută din partea înalt-preasfințitului Arhiepiscop, că deși Arhidiocesea dă de 40 ani câte 4. ear' acum 6 stipendii, pentru a pute avea profesori cuabificați la institutele șale, totuși nu-i are: se primește propunerea comisiunii, cu adaosul deputatului Cosma, ca respectiv să fie îndrumați să facă examenul cerut, în decurs de un an, dacă vreau să fie aleși

În legătură cu acest obiect, comisiunea școlară propune compunerea unui nou regulament pentru examinarea profesorilor.

Se primește cu adaosul deputat. Ars. Vlaicu, ca regulamentul să se extindă și asupra profesorilor dela școlaele medii.

Căderea dlui Dr. Ioan Petran de a-și se admite cartea „Gramatica română“ ca manual pentru școlaele noastre, nu se încuviințează.

Asemenea se respinge cererea dlui Ioan Darius, pentru a i-se admite în școlae cartea „Curs practic de limba maghiară“.

DIN ROMÂNIA.

Omagii. Eată textul telegramei adresată din Iași M. Sale Regalului de membrii corpului didactic primar din Iași și Brăila, cari au vizitat capitala Moldovei cu prilegiul conferințelor generale:

„Membrii corpului didactic brăilean și ieșian, așunași în a II-a capitală a țării, deșun la treptele Tronului expresiunile lor de devotament și supanere desevirăită“.

În numele Soveranului, dl general Priboianu, mareșal al Curței, a trimis următoarea telegramă d lui C. Pennescu, primarul Iașilor:

— E curios! Încă și vocea... Ei, va fi vr'o amintire, pe care n'o pot înțelega nici decum... Zici că'n realitate? După acestea poate te-am cunoscut vr'odată în somn?

— Da, oh regină, ne-am întâlnit în vis.

— Curios om ești de vorbești așa; dar dacă e adevărat ce am auzit, trebuie să fi un om învățat. Imi și aduc aminte de sfatul ce mi-l dasei când ai zis să mă duc după Antonius, în Siria, și totul s'a întâmplat așa cum ai profetizat tu. Trebuie că ești isteț în explicarea planetelor și în profetii, în ce acești alexandrienți proști sunt atât de neștiutori. Numai un bărbat am mai cunoscut așa, anume Harmachis...

Cleopatra oftă și adăogă: — Dar acesta a murit demult... de muriam și eu... uneori sunt tristă pentru ei.

Se opri din nou, pe când eu imi plecaș capul pe piept și o ascultam.

— Explică-mi Olympus, continuă Cleopatra. — În lupta aceea așurizată din Actium — tocmai când băstalia era mai înverșunată și aproape ne suridea victoria: mă cuprinsese o frică mare și ochii mi-se acoperiră de o negură deasă, ear o voce imi strigă în urechi: Fugi! fugi sau vei aici! Și eu am fugit. Dar spaima din inima mea s'a transmis și lui Antonius, alergă după mine și așa perdurăm lupta. Spune-mi dar, care zeu a săvîrșit această peire?

— Nu, oh, regină, răspunsei, n'a fost zău acela? Căci cu ce ai fi supărat tu pe zeii Egiptului? Ai jefuit poate bisericile consacrate lor? Ai tradat încrederea Egi-

„M. Sa Regele a primit cu plăc. legrama ce i-ai adresat, împreună cu membrii ai corpului didactic brăilean, ieșian, și a binevoit a mă însărcina a transmite tuturor expresiunea înaltă mulțumiri“.

Audițiunea-concurs dată Duminică elevii liceelor Sf. Sava și Lazăr, sub conducerea d-lui maestru I. Costescu, a cel mai deplin succes.

Diferitele concursuri și solfegitate de elevi, cu mult ansamblu și siune, ca și facerările de scriere după auz, făcute cu elevii primelor trei au dovedit cu prisos și în mod practic poate face munca conștiinței și în a unuț măiestru neobosit și priceput Costescu.

Mulți, foarte mulți din aceia care asistat la audițiunea de ieri și cari își aminte de cum se preda învățământul sical în trecut, desigur că nu și-au puit nici odată că liceele noastre au jangă a organiza coruri de forță care am avut ocașiunea să auzim, grație genței metode și conducerii a măiestrela Sf. Sava și Lazăr.

Ne pare cu atât mai bine de fer rezultate deja obținute, cu cât aprecievământul muzicii vocale nu numai punctul de vedere cultural și al dezvoltării artelor frumoase, dar și din punctul și practic al educațiunii și dezvoltării.

De alt fel, publicul, ca și noi, a ciat foarte ostenețiile măiestrului, care devotează artel acoperindu-l cu neș și călduroase aplauze, după fie-care executată, începând cu „Urarea Romă executată de corul liceului Sf. Sava și șind cu „Imnul regal“ executat de ambelor licee.

Escrocherie de 55 milioane

În cronicile criminale stă în sul strict al cuvântului fără părech în dimensiuni cât și în istețime marea cherie care s'a comis în Paris. Casul interesant, în scurt e următorul:

Cu 20 ani înainte, nevasta unu deputat în Paris, doamna Hubert, a prins lumea cu știrea că a moștenit o rudenie din America, Henric B. Crayford 100 milioane franci. Pe ce dubitau în aceasta i-a convins arătământul în care fericitul milionar stează întreaga sa avere, — care la gata și hârtii face 100 milioane franci. reșel Daurignac măritată Hubert. Deștoți credeau aceasta, oamenii toți șchideau credit. Mai târziu însă s'a încurcătură, căci au pășit cu pretenșii poșii testatorului. Henrich și Robert ford provocăduse la un alt testament pretins a treia parte din avere.

Acest testament a deobligat pe Crayford să plătească surorii minore:

petului? Și fiind-că n'at săvîrșit nici din aceste lucruri, cum ar pute fi supă pe tine zeii Egiptului? Nu-ți fie frică, fost decât fantasia sufletului, care la derea atâtor omoruri s'a umplut de groș în ceea-ce privește pe nobilul Antoniu. a simțit necesitate să meargă acolo a mergi tu.

Pe când vorbiam, Cleopatra se palidă și tremura, își ținti ochii asupra ca să-mi găciaseă gândurile. Eu știas că temerea ei a fost opera zeilor reștorii, căci prin voința lor și eu am avut care parte la asta.

— Învățate Olympus, zise Cleopnerăspunzând la vorbele mele. — Bămeu Antonius e bolnav și e alterat leri din cauza supărărilor. Se ascunturnul înconjurat de mare ca un biet persecutat și evită oamenii — da lăș pe mine mă evită, pe mine care am rit atâta pentru ei. Ascultă acum a reșe dela tine. Scoală-te mâine în tot îmbrachează-te, dute cu Charmion, camera mea, la turn și cereți intrare sub preșcă-i aduceți vesti despre armată. El așv va primi și Charmion va trebui a spună vestea tristă, pe care ne-a aduș Canidus, căci nu îndrănesc să-l trimiș însuși Canidus acolo. Ear tu, Olympus, ce i va fi trecut lui Antonius dureres, în ștește-l cu vr'o bătută ce și face; earștielul său, cu vorbe dulci și toate vorșușă acesteia, și vei primi mai multe deș decât ai putea să le numeri. Sunt reșști să răsplătesc pe cei cari imi șerș

RÂNDUNELE...

Am văzut, ca nici-odată, Nici în visurile mele: Vesele văzut pe stradă Două — albe rândunele...

Splendide treceau și vesel Am privit cu drag la ele: Pân'acuma nu văzusem Decât negre rândunele...

Apoi cine mai văzuse Rândunicul cu ochi de stele? Străluceau ca doi luceferi Ochii celor rândunele...

Nu le spun, dar mult imi place, Să privesc mereu la ele! Ce drăguțe — lâng'olaltă Două — albe rândunele...

LA H.

Eu nu ș'am declarat iubire Și nici tu n'at gândit la mine... Dar am privit cu drag adese La dulci albastrele și lumine...

Și când treceai în valsuri line Silfidă tainică, plâpândă, Am urmărit în lungul serit Ființa ta înțeleaptă, blândă...

Și mi-ai cerut să-ți scriu odată Un vers cu sincere cuvinte... Dar astăzi de stângăciul simplu Doar nici nu-ți mai aduc aminte.

CLEOPATRA.

ROMAN 68

HAGGARD RIDER.

Traducere de Hero.

Mă închinai adănc înaintese acestel fe mei adorabile, care odinioară mi-a fost amorul și perzarea mea, și totuși nu mă răcunosc.

Mă privi obosită, și zise cu vocea ei lină, pe care mi-o aminteam atât de bine:

— Ai venit în fine doctore. Cum te și cheamă — Olympus? Un nume, care promite mult; căci acum, când ne-au părășit zeii Egiptului trebuie să așteptăm ajutor dela Olympus. Atât e adevărat că ai față de savant, căci frumșeția nu merge mână în mână cu știința. Și—curios—ai un ce care nici eu nu știu ce-mi amintește. Spune-mi numai Olympus, ne am mai văzut noi vreodată?

— Ochii mei, oh regină — nu te-au văzut nici odată în realitate, îi răspunsei. — Nici odată, până azi, când am venit din sirgurătate, ca să mă supun poruncilor tale și să te vindec.

d-nei Hubert 30 mii marce rentă lunară. Frații Cravford însă au făcut propunerea ca d-na Hubert să-și mărite sora după unul dintre ei și atunci ei renunță la proces.

D-na Hubert a primit acest ofert însă cu condiția să aștepte cu cununia până mireasa va fi majorată. Până atunci banii i-au închis într-o casă de fer pe care au sigilat-o cu sigilul d-nei Hubert și Cravford și pe care au lăsat-o în grija d-nei Hubert. Într-aceste d-na Hubert s'a folosit admirabil de timp înșelând băncii și banchierii.

Nu mai puțin de 55 milioane a înșelat dela ei ca anticipație de moștenire. În fine a ajuns lucrul acolo că judecătoria a ordonat cercetare în afacere. După cum se depeșează din Paris, trei membri ai judecătoriei s'au dus la locuința d-nei Hubert. Inșă nainte de a ajunge acolo s'a iscat foc în locuință; focul mare amenința întreg palatul cu perire. Pompierii însă au stins focul înainte să fi făcut vr'o pagubă mai mare.

Cu seriozitate serbătorească au deschis dar cassa, în care erau însă numai niște bijuterii și o mulțime de plicuri de scrisori. Milioanele au dispărut întocmai așa fără urmă ca și părechea Hubert și moștenitorii frații Cravford. Poliția din Paris se înțelege că acum caută pe fugarii contra cărora s'a dat ordin de deținere în întreaga lume. O depeșă sosită dela Paris aduce știrea că poliția a deținut pe avocatul din Havre Parmentier, care a reprezentat pe frații Cravford, neasistenți și ei, întocmai ca și comoara.

Amănunte despre catastrofa din St. Pierre.

Martorii oculari povestesc următoarele despre catastrofa din St. Pierre:

Vulcanul Pelée a început să arunce lavă încă la 3 Maiu. Tot atunci se auzeau și detunături destul de puternice. La 4 Maiu, noaptea, începu apoi să cadă asupra orașului cenușă deasă și mărunță, și în așa măsură, că nu se mai vedea vulcanul. Populația începu să fie neliniștită și unii se gândeau să plece. A doua zi, Luni, lava curgea dela munte ca un fluviu: 1/2 milă lățime și 20 urme adâncime. Venea cu o repezeală înspăimântătoare și nimicia tot ce-i sta în cale.

În câte-va minute ajunsese la Riviere Blanche, a cărui apă o scoasă din albie. Moșia lui Guerin, aproape de riu, fu cea dintâi care căzu jertfă catastrofei. Într'un minut două, întinsa moșie, plină cu trestie de zahăr, deveni o mare de lavă, din mijlocul căreia nu se mai vedea

— Nu te teme, regină, am răspuns. Dorința ți-se va împlini, căci eu pentru îndeplinirea poruncii tale am venit aici. Răspusă nu cer.

M'am dus și chemând pe Atua, i-am zis să fearbă o beutură.

XXVIII.

Abia se făcea zină, când veni Charmion și merserăm împreună în portul închis al palatului. Acolo imbarcându-ne, văslirăm la fortăreața insulei, pe care sta Timoniu, un turn boltit, solid, strimț și rotund. Când debarcarăm, merserăm la poartă și atâta sunărăm, până se deschise o gratie și se uită prin ea un eunuch bătrân, care întrebă dur, ce căutam.

— Avem afaceri cu Antonius, răspuse Charmion.

— Atunci n'aveți nici o afacere, căci stăpânul meu Antonius, nu primește nici femei nici bărbați.

— Dar pe noi ne va primi, căci i am adus vești. Date spunet că domnișoara Charmion îi aduce vesti dela oaste.

Eunuchul intră și se întoarse nu peste mult.

— Antonius vrea să știe dacă vestea e bună sau rea; dacă e rea nu voește s'o audă; îi s'a urât deja de vești rele.

— Sunt și bune și rele. Deschide poarta sclavale, voi răspunde eu domnului tău în persoană. (Va urma).

decât singur coșul (hornul) fabricii de zahăr.

Urmare apoi detunăturii și sguduirii atât de puternice, încât însăși fundul mării rămasă gol până la distanță de 300 metri dela țărâm.

Luni noaptea vulcanul începu s'arunce apoi foc în așa măsură, că pe toți îi apucă groaza și au sărit din pat. Unii fugeau spre dealuri, alții spre Sta Lucia, la port. Marți s'a continuat toată ziua explozia și cutremurile puternice. Mercuri dimineața s'au mai liniștit lucrurile, ca după amezii să isbucnească apoi cu atât mai mare vehementă. *Intreaga insulă se cutremura.*

Jouï ear s'a mai potolit.

Vaporul „Rappler“ lucra tocmai la dregerea cablului. D'odată, pe la orele 7 se porni un ciclon uriaș, care cu o repezeală ca de fulger parcă scoase întreg interiorul vulcanului și-l vărsă potop asupra orașului, pe care-l acoperi total, după cum nimici și cele 18 vapoare ancorate în port.

Doă zile după acestea nimeni nu se putea apropia de oraș. Numai a treia zi, periclitându-și viața, au îndrăsnit unii marinari să se apropie de oraș.

O privește înfloritoare li-se înfățișă. Orașul o ruină, ear la marginea orașului mi se cadavre. În oraș n'a fost un singur om viu. Toți s'au prăpădit. Au scăpat numai din cei cari stau la margine.

S'a constatat că mulți au murit asfiesiați ear alții formal au făcut explozie desigur din cauza gazurilor de care erupțiunile vulcanice au umplut văzduhul.

Catastrofa aeronautului Severo.

O depeșă din Paris anunță că aeronautul Severo și mecanicul său s'au nenorocit. Balonul a explodat în aer și ambii au murit.

În timpul din urmă mulți aeronauți au emulat pentru marile premii cari erau fixate celor ce vor deslega problema baloanelor cu cârmă. Intre inventatorii mai mare succes poate arăta Santos-Dumont din Brasilia, cărui de și i-s'au stricat mai multe baloane, i s'a dat premiul de 100.000 franci pentru că a sburat în jurul turnului Eiffel. Un rival i-s'a aflat acum în timpul din urmă în persoana compatriotului său brazilianul Agost Severo, deputat, ziarist distins și tehnic.

Severo care a fost cu stare și e fratele ministrului de marină din Brasilia, a luptat mult pentru ideea pacii lumesci, într-o vorbire în parlament a zis că numai atunci va fi pace pe pământ dacă se va inventa balonul cu cârmă. El încă s'a pus între inventatori și în renumita fabrică de baloane a lui Lachambre din Vaugirard a pregătit balonul Pax după planul său propriu. Încă nu era gata și s'a vestit că Pax să poate cârmul.

Severo, care avea nevastă și șapte copii, în 2 Maiu a făcut prima încercare cu Pax. Timpul nefavorabil însă a împiedecat ascensiunea. A doua încercare a făcut-o la 7 Maiu în Vaugirard lângă Paris. Era vreme recoroasă, ploaia mărunt, tot n'a amănât însă urcarea.

S'a adonat multă lume să admire Paxul. Severo și mecanicul său s'au așezat în naie și au slobozit funiile. Balonul s'a urcat la înălțime de 20 metri, mașinele au funcționat bine. Severo deocamdată s'a mulțumit cu atât și s'a coborât. A declarat prietenilor că așteaptă numai timp mai favorabil să poată ocoli turnul Eiffel și dacă aceasta succede, atunci va ocoli și Parisul.

Marți dimineața a voit Severo să-și împlinească promisiunea. Sa ridicat și la început mergea tot bine când deodată balonul a explodat și Severo și mecanicul și-a pierdut viața.

Severo a plecat des de dimineața în dispoziție foarte bună și la 5 ore 30 minute s'a urcat cu balonul. Când era balonul la o înălțime de vre-o 450 metri, deodată s'a aprins, s'a auzit o pocnitură mare și apoi cu înțime grozavă a început a cădea. Au auzit mulți în ajutorul lui Severo. Atât el cât și mecanicul zăceau morți când au ajuns camenii la ei. Muncitorii cari au lucrat la balon spun că explozia s'a întâmplat în cazul cu petrolu care mâna motorul. Alții zic că s'a vărsat hidrogenul și aceasta ar fi fost cauza exploziei. Și un fochist ar fi trebuit să meargă cu ei, dar în momentul din urmă Severo a dispus altfel, ca balonul să fie mai ușor.

După încununări, Severo voia să meargă la Jersey. Vr'o 20 minute s'a mișcat balonul de tot bine și era bine succes tot numai cărmuirea n'a fost de tot corectă, pentru că șurubul de mână a balonului se mișca greu și se împedeca ușor. Și vântul a întors de câte-va ori balonul.

Pe cadavrul lui Severo n'au fost rane de arsură, mecanicul însă a fost tot ars. Inginerul Lachambre în fabrica cărui s'a pregătit balonul a spus că abia crede că din vărsarea gazului să se fi escat explozia și mai în curând așa s'a întâmplat catastrofa, că din lantre a trecut schinte peste pânza balonului și a aprins gazul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Maiu n. 1902.

„Aradi Közöny“ de azi publică un lung articol („Observările unui membru al Sinodului“) cu privire la alegerea de episcop și la cele petrecute în Sinodul Aradan, lăudând pe dl Hamsea și presintind ca slabi pe — mangriști“.

Reproduce apoi din litografiatul „Keleti Értésítő“ unde colaborează Zaslo, cel cărui i-s'a dat drumul dela Seminar pentru motive pe cari litografiatul desigur nu le va insera în coloanele sale, unde injură însă într'una pe dl Mangra.

Vom reveni.

Instalarea noului fișpan al comitatului Torontal se va face la 5 Iunie. Din partea comitatului nostru se va duce dl Urbán Iván, comite suprem.

? ! Confrății dela „Tribuna“ înregistrând interpelarea din Sinodul Aradan a d-lui Virgil Tomici spun că „este o interpelare de — rancoare“.

Punem rânșag că scriitorul dela „Tribuna“ nu știe care a înțelesul cuvântului „rancoare“.

Și până îl va afla, n'ar face bine să ne spună „Tribuna“ ce părere are asupra acelor „unor mari proprietari“ (gr. or. români, onorați confrăți!) din Birchiș, Capolnaș etc. cari nu contribuie la susținerea sarcinilor bisericesti? !

Auzim? !

Hymen. Duminecă la amiază a avut loc o canonie strălucită în biserica Inimii lui Cristos din Budapesta. Avocatul Dr. Victor Gyarmati conduse la altar pe domnișoara Lenke Mauthner, fiica dinstinsului comerciant Edmund Mauthner, șeful prăvălii de semințe ces. reg. cu același nume. Afară de rudeniile distins și numeroase luare parte la actul ceremonios crema economilor și a grădinarilor din Budapesta mulți comercianți din capitală și provincie. A fost prezenți și o delegație a reuniunii economilor din Austro-Ungaria, un număr mare de advocați și funcționari. Afară de aceasta au sosit felicitări din toate părțile țării. După cununie tinăra păreche plecă în voiași de nuntă în Italia.

Felicitările noastre tinerei perechi!

— Domnișoara Șarlota Porter și domnul Simon Fischer își vor serba cununia religioasă în 18 Maiu la orele 5 după amiază în biserica israelită din loc.

Să fie cu noroc! *

Colonizarea Țiganilor. Comitatul Cenanad a înaintat dietei un proiect de lege referitor la chestia colonizării Țiganilor corțurari. Proiectul recomandă, ca în fiecare comună să se instaleze o familie de Țigani, nefiindu-i permis să se depărteze din comună. Comunele se aplică pe acești Țigani la diferite lucrări; și în schimb pentru aceasta să le dea mâncare și îmbrăcăminte. Căi și căruțele aflate la Țigani să se vândă și din banii aceștia să se cumpere mobile și instrumente culinare pentru familiile Țiganești. Copiii de Țigani se fie dechli-gați a cerceta școala, ear Țiganii cari trăiesc în concubinată, se fie siliți a se cununa în mod legal. Pe Țiganii încăpăținați și neascultători antientia comună să aibă drept a-i pedepsi, eventual a-i trimite în institute de corecțiune.

O idele geniale. „Tribuna“ în numărul său dela 13 Maiu publică din peana unui „spectator“ care stă „peste partide“ o corespondență, în care emite următoarele idele geniale:

„Când budgetul e sdruncinat, ce să-l echilibrăm ar fi bine să urmărim exemplul

fraților din regat și precum aceea în frunte cu Capul statului și cu alte notabilități și înalți funcționari au abzis dela o parte însemnată a salariilor lor, așa și noi dela cel mai înalt dignitar și până la cel mai de jos funcționar bis. să renunțăm dela o sfîrmătură din salariu, ca eu o zi mai de timpuriu să ocolim baneruta celei mai bogate diecese, dacă ni-a lipsit spiritul de economie când am luat frânele guvernului“.

Cu alte cuvinte: pentru-că marele finanțiar Mețianu a plecat lăsând un deficit de 70.000 coroane, care nu s'a echilibrat încă, referenții, profesorii etc. etc. să trăiască din răbdări prăjite!

Brava ideile!

Un vechiu document bisericesc românesc. Dl M. Voileanu a descoperit un document bisericesc d'acum 222 ani. Acest document este un antimis, deteriorat în mare parte, dar pe care se mai poate citi următoarele inscripțiuni:

„Jertfelnicul dumnezeesc peste carele se obrișese dumnezeestile slujbe, Blagoslovitu-a'au și s'au sfînit de Preasfințitul Metropolitan Ioasaf, al Metropolitiei Belgradului. Și i-au dat în zilele Măriei Sale Craiului Michail 1680“.

Icoana reprezintă punerea în mormânt.

De patru lături în cele 4 cornuri sunt cei 4 evangheliști: La stînga sus evanghelistul Mateiu, la dreapta sus evanghelistul Marcu, la stînga jos evanghelistul Luca, la dreapta jos evanghelistul Ioan.

La mijloc este sfînta cruce cu inițialele Is. Xs. Nica. Urmează apoi arhanghelii: de-a stînga Gavriil, de-a dreapta Mihail, fiecare ținând în mână câte un serafim.

Sub cei doi arhangheli vin apoi așezați dela stînga spre dreapta: Iosif, Ioan, Maica Precista, Cleopa, Maria lui Iacob Nicodim.

Lângă trupul domnului Christos stă Maria Magdalena. La dreapta și la stînga între cei 4 evangheliști și între icoana înmormântării și continuativ sub icoana stă inscripția reprodușă mai sus. La stînga arhanghelului Gavriil este scris Ioasaf și la dreapta celuialalt arhanghel stă scris: Archiepiscop.

Tiparul este cu litere mari și foarte frumos.

ULTIME ȘTIRI.

Paris, 13 Maiu. Din orologiile găsite se poate constata că la St. Pierre catastrofa s'a întâmplat la 7 ore și 50 minute. Din orașul întreg abea a rămas în sfîștă 2—3 case. Celelalte formal sunt ruinate. Într'o casă s'au găsit îmbrățișați toți 9 membri ai familiei.

Fort de France și o parte mare a insulei este încă și acum în mare primejdie. Lava se întinde și partea de Nord-West a insulei Martinica a ajuns formal o mare de lavă.

Cadavrele strănse au fost arse.

Washington, 13 Maiu. Presidentul Roosevelt s'a adresat Parlamentului cerând ajutoare pentru nefericiții din insula Martinica. Parlamentul a votat 200.000 dolari și a decis ca să trimită și corabii cu de ale hranei și doctorii.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiunii și reclame.

EDICT.

Un tinăr român care îl expert în afacerile notariale are loc în cancelaria notarială din comuna Ciuciu (comit. Aradului) de scriitor notarial — momentan; pe lângă un salariu anual 600 coroane, cuartir și proporțional după diligență, venituri din accidențele legale.

Doritorii de a ocupa acest post sunt de a se adresa subsemnatului, ajustându-și epistola de însinuare cu documente și atestate câștigate dela șefii oficiilor în care au lucrat până de prezent.

Dat în Ciuciu, la 13 Maiu 1902.

Georgiu Ionescu,
not. corcual.

Folosiți

Pasta pentru dinți „DENTOLIN“!

— e cea mai bună și mai plăcută. —

1 borcan . . . . . 1 cor. — fl.
1 bucată . . . . . — „ 60 „
1 tub . . . . . — „ 60 „

VOITEK ȘI WEISZ,

droguerie și parfumerie, mare deposit
in Arad.

753 4-5

Fondat 1840.

Fondat 1840.

STEINITZER N.

Prăvălie de materii de văpsit, zugrăvit și de lacuri exclusiv.

Arad, piața Andrássy Nr. 3.

754 5-5

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu
pentru parchet.

Vapsea,
Firnaie,
Carbolineu,

Terpentin,
Uleiu de in,

Șerlack,
Brunolin,
Cleiu.

Toate necesariile pentru tâmplărie. Pensule. Modele pentru pereți. Deposit
bogat de materialuri de specialitate. Comandele din provincie se execută
punctual.

☛ Telefon pentru oraș și comitat Nr. 217. ☛

Telefon: 440

Telefon: 440.

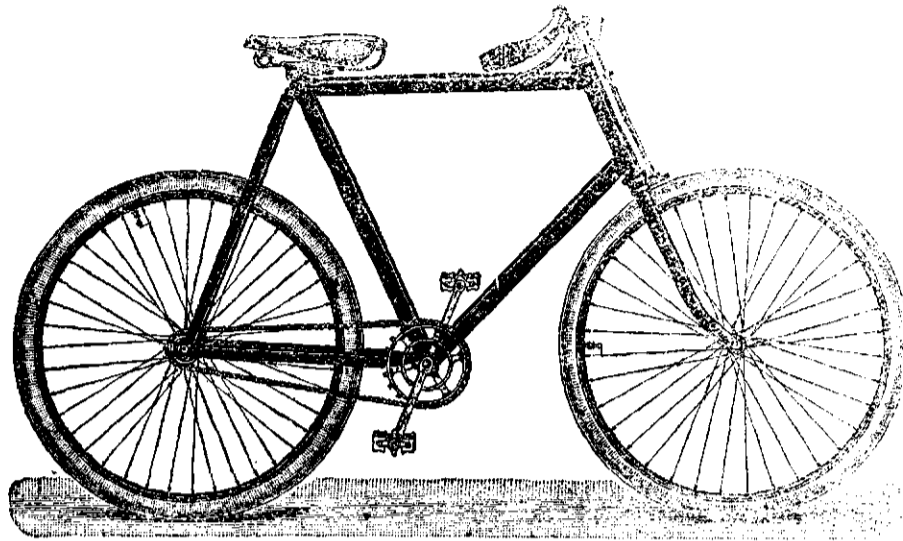
Koch Dániel

Arad, strada Deák Ferencz-utca 42,
vis à-vis de hotelul „Crucea-albă“.

Mare deposit de biciclete de primul rang, de mașini de
cusut și exclusiv deposit de cele mai vestite biciclete

— „Puch“ —

Primesc în lucrare transformarea totală, emailarea în toate
colorile, precum și nickelarea a ori-ce biciclete.

Părți constituitoare de biciclete și mașini de cusut,
precum și tot felul de fabricate pentru mașini permanent
se găsesc în magazinul meu.

Biciclete și mașini de cusut se vând cu prețuri favorabile.

Aplicarea la locul lor a sonerelor electrice și a telefoanelor
de casă se execută cu prețuri foarte avantajoase.

Mare magazin de mașini electrice.

Mare atelier pentru reparaturi.

Comandele din provincă se îndeplinesc cu toată punctualitatea.

733 -10

DECISIUNE!

Părăsind sistemul cunoscut de până acum, cu ziua de azi

— dau absolut gratis, fără nici o cheltuială, —

cu pervaz de hârtie un portret în mărime naturală, înalt de 65 cm., pe platină-brom, tuturor acelor cumpărători, cari
cumpără

☛ în preț de 20 coroane ☛

d'odată din prăvălia mea.

Cât privește bonul de portret, la cumpărări parțiale fac înlesniri prin faptul că am redus la 10 coroane
suma de 20 coroane obișnuită până acum. Și prin această rog pe toți acei onorați cumpărători a căror bon de portret
a ajuns la suma 10 coroane să-și aducă portretul pentru a fi mărit.

Că dau absolut gratis un portret de platină-brom, în mărime naturală, cu pervaz de hârtie, aceasta este un
favor prin care am întrecut chiar capitala. Cele 34 vitrine eșarși prezintă apoi o dovadă despre variația și ieftinătatea
prăvăliei mele, care stă pe un nivel d'asemeni neajus.

Arad, 1 Maiu 1902.

Cu distinsă stimă

PORTER VILMOS,

Mare Magazin

Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér).

749 4-